

Codi: 20743		Assignatura: Història del Periodisme	
Tipus d'assignatura: T		Nº de crèdits:	5
Professorat:	Josep Maria Figueres	Grup 01, 02, 51, 52	
Quatrimestre: Primer			

OBJECTIUS DE L'ASSIGNATURA:

Conèixer l'evolució històrica del periodisme en el món modern i contemporani. Des de tècniques periodístiques fins a la producció i recepció d'algun nom com a exemple del període. S'estudiarà el periodisme català i espanyol comparat amb el dels països occidentals influents. Especialment es fixarà l'atenció en alguns noms representatius del periodisme occidental i del periodisme més proper geogràficament.

TEMARI:

I. INTRODUCCIÓ I ANTECEDENTS

1. El periodisme en el marc de la història de la comunicació. Fonts i documentació.
2. La impremta en la producció del periodisme. Els primers models: impresos, gasetes i incunables. L'esclat del s. XVI.
3. La pràctica professional en les manifestacions periodístiques del XVI i del s. XVII. El periodisme europeu: el cas de França amb Renaudot.
4. El periodisme en la seva moderna evolució: del periodisme literari del XVIII amb l'escriptura crítica i costumista al periodisme militant del XIX amb l'arrancada de la guerra del francès.
5. El periodisme en la conformació d'una nova societat urbana. Premsa empresarial i control social.

II. EL PERIODISME MODERN

1. Noves tendències occidentals al periodisme de masses. Els casos de França i Anglaterra.
2. Les publicacions de la Restauració espanyola. Diaris informatius i polítics, premsa satírica. Periodisme d'opinió i referència: Almirall, Verdaguer, Mañé i Flaquer, Prat de la Riba, Roca i Roca i Maragall.
3. El periodisme urbà. La imatge: premsa humorística i gràfica, noticiaris cinematogràfics.
4. El fotoperiodisme. De la informació a la crítica. Els fotògrafs internacionals: Capa...
5. El nou periodisme d'EE. UU.: Benet, Pulitzer, Hearst...
6. Els anys daurats del periodisme de la Segona República. Autors representatius dels anys vint i trenta: J. Pla, A. Rovira i Virgili, J. M. de Sagarra, A. Calvet "Gaziel".

7. Periodisme a la Guerra civil: propaganda, corresponsals, fotoperiodisme. Autors representatius: A. Centelles, Josep M. Planes, El Tebib Arrumi, Ll. Capdevila, M. Bajatierra... Periodisme i informació: el Comissariat de Propaganda de la Generalitat

III. EL PERIODISME CONTEMPORANI

1. Periodisme al franquisme: models i autors. La lluita per una informació lliure: del periodisme clandestí a la redacció d'oposició. (Grup de Periodistes Democràtics). Autors representatius del període (Galinsoga, Avel·lí Artís "Sempronio", M. Ibáñez Escofet, Josep Pla, Manuel del Arco...
2. Periodisme d'anàlisi: el columnisme influent. El periodisme crític. La premsa clandestina.
3. Les empreses en l'activitat internacional: agències de premsa i distribució moderna. Corresponsals, escriptors i periodistes: Zola, Reed...
4. Periodisme radiofònic. L'auge d'un nou mitjà.
5. Auge del periodisme d'empresa. Una oferta en expansió i un mercat en diversificació.

IV. TRANSFORMACIONS EN EL PERIODISME

1. El reporterisme audiovisual. La ràdio i la televisió en la transformació de la professió, l'evolució dels continguts i els nous redactors.
2. Els nous canals inicials dominants: TVE i TV3. La tv privada i els canvis de continguts, pautes de treball, objectius i models
3. La fragmentació: canals locals, privats i el món connectat. L'experiència de la CNN.
4. La resistència i evolució dels grans mitjans: *New York Times*, *The Times*, *Le Monde*.
5. El nou periodisme informatiu i d'opinió a la transició: *Avui* i *El País*.
6. Periodisme de proximitat: local i comarcal.
7. Periodisme especialitzat. Periodisme digital. Premsa gratuïta.
8. Aspectes polèmics: informació-espectacle. Mercat, poder i control.

BIBLIOGRAFIA BÀSICA:

- ♦ **Josep M. Casasús:** *Periodisme català que ha fet història*, Barcelona, Proa, 1995.
- ♦ **Christian Delporte:** *Histoire du journalisme et des journalistes en France. (du XVIIe à nos jours)*, París, PUF, «Que sais-je?», 2.926, 1995. 1^a ed.
- ♦ **Francesc Espinet - Joan Manuel Tresserras:** *La gènesi de la societat de masses a Catalunya 1888-1939*, Bellaterra, Servei de Publicacions de la UAB, 1999.
- ♦ **Josep M. Figueres:** *Premsa i nacionalisme*, Barcelona, Pòrtic, 2002.
- ♦ **Jaume Guillaumet.** *Història del periodisme. Notícies, periodistes i mitjans de comunicació*, Bellaterra, UAB, 2003

COMPLEMENTÀRIA:

- ♦ **Carlos Barrera:** *Historia del Periodismo universal*, Barcelona, Ariel, 2004.
- ♦ - (ed.): *El periodismo español en su historia*, Barcelona, Ariel, 2000

- ♦ **Asa Briggs – Peter Burke:** *De Gutenberg a internet. Una historia social de los medios de comunicación*, Madrid, Taurus, 2002.
- ♦ **E. Cazenave - C. Ulmann-Mauriat:** *Presse, radio et télévision en France de 1631 à nos jours*, París, Hachette, 1994.
- ♦ **DD. AA.:** *Gazettes et information politique sous l'Ancien Regime*, Publications de l'Université de Saint-Étienne, 1999.
- ♦ **DD. AA.:** *Periodistes sota censura. De la fi de la guerra civil a la llei de premsa*, Barcelona, Col·legi de Periodistes, 1999.
- ♦ **DD. AA.:** *Periodisme i periodistes. De les gasetes a la Xarxa*, Barcelona, ENM, 2001.
- ♦ **Jaume Fabre:** *Periodistes uniformats. Diaris barcelonins dels anys 40: la represa i la repressió*. Barcelona, Col·legi de Periodistes, 1996.
- ♦ **Josep M. Figueres:** *12 periodistes dels anys trenta*, Barcelona, Col·legi de Periodistes, 1994.
- ♦ **Jaume Guillaumet.:** *Prensa, franquisme i autonomia. Crònica catalana de mig segle llarg (1939-1995)*, Barcelona, Flor del Vent, 1996.
- ♦ **Josep M. Huertas** *El periodista. Entre la indefinició i l'ambigüitat*, Barcelona, Dèria editors, 1998.
- ♦ **J. L. Gómez Mompart - E. Marin Otto:** *Historia del periodismo universal*, Madrid, Síntesis, 1999.
- ♦ **Amparo Moreno:** *Cap a una història de les comunicacions de Catalunya excèntrica, plural i interactiva*, Bellaterra, Servei de Publicacions, 1999. col. «Materials, 68».
- ♦ **Alejandro Pizarroso:** *De la Gazeta Nueva a Canal Plus. Breve historia de los medios de comunicación en España*, Madrid, Editorial Complutense, 1992.
- ♦ **Ramon Sala Noguer:** *Introducción a la historia de los medios*, Bellaterra (Cerdanyola del Vallès), Servei de Publicacions, 2007. col. «Materials, 186».

METODOLOGIA DOCENT:

Es segueix el contingut del curs bàsicament amb:

- a) Els materials docents penjats al campus virtual i que s'expliquen a classe.
- b) El treball en grup sobre un periodista del que es fa el web i
- c) Les lectures de textos.

En començar el curs es dóna l'opció -tota la classe ha de decidir una de sola- de desenvolupar a final d'octubre, novembre i desembre-gener un control mensual alliberatori de l'examen final o bé, el febrer, aquest.

Lectures de periodisme pels exàmens mensuals

Octubre:

Joan PUIG I FERRATER: *Servitud. Memòries d'un periodista*, Barcelona, diverses edicions: Catalònia, 1926; Nova Terra, 1973 i 1980; Orbis-Edicions 62, 1985, etc.;

Novembre:

Antoni ROVIRA i VIRGILI: *Els darrers dies de la Catalunya republicana*, 4 eds. diverses la darrera a Barcelona, Proa, 2005. [Exemple de reportatge personal.]

Desembre

Baltasar PORCEL: *L'aguila daurada*, Barcelona, Destino, 2000. [Entrevistes i semblances biogràfiques.]

Gener:

A determinar.

SISTEMA D'AVUACIÓ:

L'alumne podrà optar a l'inici del curs dues opcions: examen final, només pels alumnes que no segueixin presencialment el curs o l'opció regular d'assistència i participació normal i habitual en la nostra universitat presencial.

El curs és, doncs, eminentment actiu i presencial. L'existència d'una pàgina web específica, al campus virtual de la UAB, amb els continguts teòrics s'entén com a suport docent i mai com a substitució de l'assistència. Es tracta, per tant, d'un ensenyament presencial que té una formulació bimodal feta per a major comoditat de l'alumnat i pensant també en alumnes que no puguin venir ocasionalment per malaltia o siguin Erasmus, etc.. L'assistència i participació a classe serà controlada de forma aleatòria en tres dates a l'atzar. La participació a l'aula serà imprescindible pel seguiment de l'opció que elimina l'examen final. L'avaluació serà constituïda per:

- a) **Tres proves parcials.** Tindran, en principi, lloc el darrer dia lectiu d'octubre, de novembre i el darrer dia lectiu de gener. La data apareixerà a l'“Agenda” del campus virtual. Cadascuna constarà de tres parts. Una sobre els continguts teòrics desenvolupats, que estaran penjats també a la web. Una segona sobre autors estudiats a l'aula. La tercera versarà sobre la lectura obligatòria, una per mes (tres breus recopilacions de textos periodístics d'època). Els exàmens parcials no fets, per raons justificades documentalment, es podran recuperar sempre que s'assisteixi regularment al curs, tot i que no es pot acollir a superar l'assignatura només amb els treballs. El contingut dels parcials seran les lectures i el treball desenvolupats a l'aula durant cada mes.

Els tres parcials equivalent al 50 % de la nota final

- b) **Exposició a classe** d'un autor (màxim 30 minuts) fruit d'un treball col·lectiu de grup. Es lliurarà el mateix dia de l'exposició. El primer dia de docència s'explicarà la metodologia a seguir.

Constituirà el 20 % de la nota.

- c) **La creació d'una pàgina web dedicada a un periodista** del programa en treball col·lectiu de tota la classe. Haurà d'estar feta abans d'acabar el curs i serà operativa.

Es dedicaran diverses sessions docents per a organitzar el treball col·lectiu de la classe.

Constituirà el 30 % de la nota final.

Pels alumnes que hagin optat per l'assistència tindrà lloc un control aleatori d'assistència cada mes. Els alumnes que tinguin una nota mitja de notable tant en l'apartat b) com en el c) podran optar a consolidar aquesta nota i a superar-la aprovant els parcials a). La nota final serà, així, la mitja de les tres notes -a), b) i c)- tenint aprovats els parcials. En cap cas es farà només la nota mitja final amb dos o tres parcials suspesos.

ALTRES QÜESTIONS

De forma opcional i per a millorar nota (1 punt) o per tenir Excel·lent o Matrícula es participarà activament a les II Jornades d'Història de la Premsa que organitza el Departament de Periodisme i de Ciències de la Comunicació els dies 18 i 19 d'octubre al Museu d'Història del Catalunya. L'assignatura no farà classe aquests dos dies .

Bellaterra (Cerdanyola del Vallès), 15 setembre 2007.